КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРИАЗОВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

Електронний науковий журнал

6(17) 2019

Запоріжжя

2019

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1
СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Gurova Darya
THE MODERN ECONOMIC IMPACT OF TOURISM 3

Ляшевська В.І., Шадріна Д.Ю., Орєхов В.Р.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ 8

Микитенко Т.В., Нізельська М.А.
ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ 13

Морозова І.В., Микитенко Т.В.
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШІНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ 17

Чернова О.В., Шараєнко О.А.
ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ 24

СЕКЦІЯ 2
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Білан О.С.
«ЗЕЛЕНА» ЕКОНОМІКА ЯК ВЕКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ 29

Бурлака Л.Ф.
АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РИНКУ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ УКРАЇНИ 35

Киризюк С.В.
ПІДТРИМКА РОЗРОБЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ АДАПТАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ДО ЗМІНИ КЛІМАТУ 41

Косач І.А.
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 47

Радченко О.П.
ПРОБЛЕМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В АПК В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 53

Робул Ю.В.
МАРКЕТИНГОВА ПОЛІТИКА, ФУНКЦІОНУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ СИСТЕМ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ДОБРОБУТУ 57

Руда Т.В., Артеменко А.В.
РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З ПИТАНЬ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ НАД ПЕРЕМІЩЕННЯМ МОРСЬКИХ КОНТЕЙНЕРІВ ТА ДОДАТКОВОГО ОБЛАДНАННЯ ДО НИХ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ 62

Ситник Н.С., Шушкова Ю.В.
ПІДХОДИ ДО СТРАТЕГУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА РЕІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ 67

Січка І.І.
КОМЕРЦІЙНА КОНЦЕСІЯ ЯК ФОРМА ІНВЕСТУВАННЯ У РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС 74

Скачков О.М., Войтенко К.В.
ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 79

Тимошенко Н.Ю., Мелех Н.В.
ГЛОБАЛЬНІ ПРИЧИНИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ 84

Sheiko Iryna, Storozhenko Oleksandra
PERSPECTIVES AND POSITIONING OF THE UKRAINIAN INFORMATION TECHNOLOGY SECTOR AT GLOBAL DIGITALIZATION PROCESS 90

СЕКЦІЯ 3
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Безолюк Б.Б.
БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ПІДПРИЄМСТВА: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ТА ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ 97

Буга Н.Ю., Тичинська А.І.
ФОРМУВАННЯ ОРГАНІК-БРЕНДУ РЕГІОНУ 101

Вовк О.М., Долгополова Ю.А.
УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІННОВАЦІЙНОГО ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ АВІАПІДПРИЄМСТВ 106

Горшкова Л.О.
ОСОБЛИВОСТІ ФЕСТИВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ ЯК СКЛАДНИКА ІВЕНТ-ТУРИЗМУ 111

Громова О.В., Оробінський О.С.
КОМУНІКАЦІЙНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА 118

Громова О.В., Шилова О.В.
МЕХАНІЗМ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО АУТСОРСИНГУ В ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ 122

Жигалкевич Ж.М., Чухліб В.Є.
УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ТА ЇХ РИЗИКАМИ: ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ 126

Карачарова К.А., Єрьоміна М.О., Кошак М.Ю.
ДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ВИСОКОШВИДКІСНОГО РУХУ В УКРАЇНІ 131

Ковальова В.І.
РІВНІ ВИНИКНЕННЯ КАДРОВИХ РИЗИКІВ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЇХ ЗМЕНШЕННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ 135

Коптєва Г.М.
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ 140

Криховецька З.М., Кропельницька С.О., Кондур О.С.
ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ЗВО) 144

Леміш К.М., Черемісіна Т.В., Буланкіна О.Ю.
УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ 153

Малтиз В.В., Тарасенко Ю.В.
АДАПТАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ 158

Пандас А.В., Пислиця О.В.
ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ РОСТУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА 163

Пащенко О.П., Гончаренко Н.В.
УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЯМИ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ РЕПУТАЦІЇ БІЗНЕСУ 167

Пилипенко Л.М., Редько М.О.
АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ УПРОВАДЖЕННЯ ERP-СИСТЕМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ 172

Пономаренко І.В., Ярема К.О.
ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЇ 179

Роговая Т.Ю., Калініна О.М.
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНОЮ СИСТЕМОЮ ПІДПРИЄМСТВ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ 184

Розумей С.Б., Ніколаєнко І.В., Келеп Ю.Р.
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 190

Сачинська Л.В.
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ 197

Ситник Й.С.
РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ТА МОТИВУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ 202

Сівакова О.А., Рахман М.С.
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА 211

Соколова Г.Б.
СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ 216

Шикіна О.В., Shykina Olga
ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ГОТЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ “MARRIOTT” 222

Шира Т.Б.
МОДЕЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА 228

Штангрет А.М., Караїм М.М., Штангрет І.А.
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА 233

СЕКЦІЯ 4
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пакуліна А.А., Головко-Марченко І.С., Пакуліна Г.С.
КОНТРОЛІНГ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ 237

Щьокіна Є.Ю., Дорофєєва І.С.
КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ 245

Щьокіна Є.Ю., Царюк Ю.С., Денісова Є.В.
ЕФЕКТИВНІ СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ 251

СЕКЦІЯ 5
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Арестов С.В.
ВИЗНАЧЕННЯ БАЗОВИХ ПРИНЦИПІВ КОНЦЕПЦІЇ СПРИЯННЯ
РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНО-БЕЗПЕЧНОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ 257

СЕКЦІЯ 6
ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Волкова Н.В.
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ 263

Корягіна Т.В., Козорог Д.С., Норенко А.М.
СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ 270

Павлюк Т.І.
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ 277

Павлюк Т.І., Новак І.Г.
РІВЕНЬ БІДНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ПРИЧИНИ 282

Погребняк А.Ю., Місяйло О.В.
СОЦІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 288

Роєнко В.І.
ЕВОЛЮЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РОЛІ ДЕРЖАВИ 294

СЕКЦІЯ 7
ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Гулик Т.В., Кербікова А.С., Горбань І.С.
ПРИНЦИПИ ТА СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ 300

Ливдар М.В., Ярошевич Н.Б., Степанова А.В.
ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ 304

Ліхоносова Г.С., Колесник В.О.
ФІНАНСОВІ КАТАЛІЗАТОРИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ
ПРИБУТКОМ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА 310

Мандра Н.Г., Лактионова О.Е.
МЕЖДУНАРОДНЫЙ РЫНОК УСЛУГ, ЦИФРОВОЙ ФОРМАТ, ТРЕНДЫ 315

Панченко В.В.
НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНІМ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ 320

Ситник І.П.
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НОВИХ СУБ'ЄКТІВ
ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЗА УМОВИ ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ 328

Терещенко Т.Є., Долгарева Я.М.
ТРАДИЦІЙНІ І АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ
ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА 334

Ткачук Н.М.
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУ КОНСОЛІДАЦІЇ БАНКІВ 340

Torianyk Zhanna, Shevchenko Viktoriia, Nedviga Liliia
PERSPECTIVES FOR DEVELOPMENT OF BANKING SECTOR IN UKRAINE 346

Фурсова В.А., Савостянова А.О.
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ 351

Хмілевська А.О.
ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЇ
БЕЗКОНТАКТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ 355

СЕКЦІЯ 8
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Атамас П.Й., Таус К.С.
УДОСКОНАЛЮЄМО ОБЛІК ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ 360

Безверхня Ю.В.
АКТУАЛЬНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 365

Беренда Н.І., Авєліна К.О.
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 369

Ілляшенко К.В.
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ DATA MINING У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ 374

Малахова А.В., Мартиненко О.В.
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІКРОБІЗНЕСУ,
ЙОГО ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ 377

Міщенко Т.М.
НОВІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ 384

СЕКЦІЯ 9
СТАТИСТИКА

Чемікос А.В., Рахман М.С.
АНАЛІЗ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ
ТА РОЗРОБКА ПРОЄКТУ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ 390

Чемікос А.В., Сівакова О.А., Євтушенко В.А.
РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 395

Шацкова Л.П., Тімченко Т.О.
АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ У СФЕРІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ 398

СЕКЦІЯ 10
МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Капраль О.Р.
ВИДИ КОНТЕНТУ ТА КОНТЕНТ, ЩО СПРИЯЄ ЗБІЛЬШЕННЮ ОБСЯГІВ ПРОДАЖУ 403

Рикота В.І., Ковпак Е.О.
ПРОГНОЗУВАННЯ ДИНАМІКИ ІНДЕКСУ PFTS ЗА ДОПОМОГОЮ МОДЕЛІ ARIMA-GARCH 407

Черноусова Ж.Т., Комарницька А.О.
МОДЕЛЮВАННЯ МОНЕТИЗАЦІЇ ГОТІВКОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ 412

CONTENTS

SECTION 1
WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Gurova Darya
THE MODERN ECONOMIC IMPACT OF TOURISM 3

Liashevska Viktoria, Shadrina Daria, Orekhov Vladislav
THEORETICAL PRINCIPLES OF COMPETITIVENESS ENTERPRISES IN FOREIGN MARKETS 8

Mikitenko Tatiana, Nizelska Mariia
INFLUENCE OF EUROPEAN INTEGRATION ON FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES 13

Morozova Iryna, Mikitenko Tatiana
STRATEGIC MANAGEMENT OF THE FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES OF THE ENTERPRISES 17

Chernova Olha, Sharaienko Olha
PROBLEMS OF FUNCTIONING OF INTERNATIONAL INNOVATION CLUSTERS IN WORLD ECONOMY 24

SECTION 2
ECONOMY AND OPERATION OF NATIONAL ECONOMY

Bilan Oksana
«GREEN» ECONOMY AS A VECTOR OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE 29

Burlaka Luidmyla
ANALYSIS OF THE FUNCTIONING AND TRENDS OF THEVREAL ESTATE MARKET IN UKRAINE 35

Kyryziuk Sergii
SUPPORTING THE DEVELOPMENT OF THE STATE POLICY ON THE AGRICULTURE ADAPTATION TO CLIMATE CHANGE 41

Kosach Iryna
PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE AGRICULTURAL COMPLEX OF UKRAINE: CURRENT ISSUES AND PROSPECTS 47

Radchenko Oleksander
PROBLEMS AND TRENDS OF USE OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN AGRICULTURAL COMPLEX IN THE GLOBALIZATION CONDITIONS 53

Robul Yuriy
MARKETING POLICY, MARKETING SYSTEMS AND SUBJECTIVE WELL-BEING 57

Ruda Tatiana, Artemenko Andriy
DEVELOPMENT OF SOFTWARE ON CONTROLS ON THE MOVEMENT OF MARITIME CONTAINERS AND ACCESSORIES TO THEM THROUGH CUSTOMS 62

Sytnyk Natalia, Shyshkova Yulia
APPROACHES TO STRATEGIC PLANNING OF THE STATE POLICY OF TECHNOLOGICAL MODERNIZATION AND RE-INDUSTRIALIZATION OF ECONOMY 67

Sichka Ivan
COMMERCIAL CONCESSION AS A FORM OF INVESTMENT IN RESTAURANT BUSINESS 74

Skachkov Oleksandr, Voitenko Kateryna
BUILDING OF ENTERPRISE COMPETITIVENESS OF THE MACHINE-BUILDING INDUSTRY IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION 79

Tymoshenko Nataliia, Melekh Nataliia
GLOBAL CAUSES AND CURRENT TRENDS IN DIGITAL INNOVATIONS IN UKRAINE AND IN THE WORLD 84

Sheiko Iryna, Storozhenko Oleksandra
PERSPECTIVES AND POSITIONING OF THE UKRAINIAN INFORMATION TECHNOLOGY SECTOR AT GLOBAL DIGITALIZATION PROCESS 90

SECTION 3
ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT

Bezoluk Bohdan
BUSINESS PROCESSES OF THE ENTERPRISE: GENERAL CHARACTERISTICS, ECONOMIC ESSENCE AND THEIR OPTIMIZATION 97

Buha Natalia, Tychynska Anna
REGION'S ORGANIC BRAND FORMATION 101

Vovk Olha, Dolhopolova Yuliya
PERFORMANCE MANAGEMENT OF INNOVATIVE RENEWAL OF THE AVIATION ENTERPRISES' BASIC ASSETS 106

Horshkova Liudmyla
FEATURES OF FESTIVAL TOURISM AS A COMPLEX IST-TOURISM....111

Gromova Olena, Orobinskiy Oleksandr
COMMUNICATION POLICY IN THE SYSTEM OF MANAGEMENT
OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF THE ENTERPRISE....118

Gromova Olena, Shylova Olena
MECHANISM OF USE OF LOGISTIC OUTSOURCING IN ACTIVITIES OF UKRAINIAN COMPANIES....122

Zhygalkevych Zhanna, Chuhlib Viktoriia
PROJECT AND RISK MANAGEMENT: APPROACHES AND METHODS....126

Karacharova Katerina, Yeromina Marina, Koshak Nikita
TO THE ISSUE OF IMPLEMENTATION HIGH-SPEED MOVEMENT IN UKRAINE....131

Kovalova Viktoriia
LEVELS OF OCCURRENCE OF PERSONNEL RISKS AND MEASURES
TO REDUCE THEM IN THE PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM....135

Koptieva Hanna
CURRENT STATE AND TRENDS OF RETAIL ENTERPRISES....140

Krykhovetska Zoriana, Kropelnytska Svitlana, Kondur Oksana
PROJECT ACTIVITIES AS A FACTOR OF IMPROVING COMPETITIVENESS
OF DOMESTIC HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS (HEES)....144

Lemish Kateryna, Cheremisina Tetiana, Bulankina Oleksandra
IMPROVEMENT OF HUMAN CAPITAL MANAGEMENT ORGANIZATION....153

Maltyz Viktoriia, Tarasenko Yuliia
ADAPTATION OF PERSONNEL AS A METHOD
OF FORMING THE HUMAN RESOURCES POLICY....158

Pandas Anastasiia, Pyslytsia Olga
ECONOMIC RATIONALE FOR THE GROWTH OF THE PROFITABILITY
OF THE CONSTRUCTION ENTERPRISE....163

Pashchenko Olha, Honcharenko Nataliia
COMMUNICATION MANAGEMENT AS A FUNDAMENTAL FACTOR
IN BUILDING A BUSINESS REPUTATION....167

Pylypenko Lyubomyr, Redko Mariana
ANALYSIS OF THE ADVANTAGES AND DISADVANTAGES
OF ERP SYSTEM IMPLEMENTATION IN ENTERPRISES....172

Ponomarenko Ihor, Yarema Katerina
INTERNET MARKETING AS A TOOL TO ENSURE COMPANY'S COMPETITIVENESS....179

Rohovaia Taisiia, Kalinina Olha
FEATURES OF LOGISTIC SYSTEM MANAGEMENT OF OIL AND GAS ENTERPRISES....184

Rozumei Svitlana, Nikolaienko Iryna, Kelep Yuliia
FEATURES OF INTERNET MARKETING IN MODERN CONDITIONS....190

Sachynska Liudmyla
FORMATION OF A SYSTEM OF MANAGEMENT OF LOGISTICS COSTS AT THE ENTERPRISE....197

Sytnyk Yosyf
DEVELOPMENT OF PERSONAL COMPETENCES AND MOTIVATION
OF INTELLECTUAL ACTIVITY OF THE PERSONNEL OF ENTERPRISES....202

Sivakova Olga, Rahman Mahbubur
WAYS TO IMPROVE THE SMALL ENTERPRISE MARKETING ACTIVITIES....211

Sokolova Hanna
THE MODERN STATE OF ECONOMIC CULTURE OF ENTERPRISES
IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION....216

Shykina Olga
RESEARCH OF OPERATION OF MARRIOTT INTERNATIONAL HOTEL CHAIN....222

Shyra Taras
MODELING OF ENTERPRISE CORPORATE SECURITY SYSTEM FUNCTIONING....228

Shtangret Andriy, Karaym Miroslava, Shtangret Iryna
STRATEGIC MANAGEMENT OF ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE....233

SECTION 4
DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL
AND REGIONAL ECONOMY

Pakulina Alevtyna, Holovko-Marchenko Inna, Pakulina Hanna
PERSONNEL CONTROLLING IN THE MANAGEMENT SYSTEM
OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGION....237

Shchokina Evgeniia, Dorofieieva Inna
HUMAN RESOURCES RECRUITING AS A COMPONENT
OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE REGION.....245

Shchokina Evgeniia, Tsaryuck Julia, Denisova Elisaveta
EFFECTIVE SOCIAL COMMUNICATIONS.....251

SECTION 5
ECONOMY OF NATURAL RESOURCES MANAGEMENT
AND ENVIRONMENT PROTECTION

Arestov Serhii
DEFINITION OF THE BASIC PRINCIPLES OF THE CONCEPT OF CONCEPT DEVELOPMENT
OF ENVIRONMENTALLY SECURITY TOURISM IN ODESSA REGION.....257

SECTION 6
DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMY,
SOCIAL ECONOMY AND POLITICS

Volkova Nataliia
SOCIO-PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF PERSONNEL ADAPTATION.....263

Koryagina Tetyana, Kozorog Darya, Norenko Anastasiya
SOCIAL ASPECTS OF ECONOMIC GROWTH OF UKRAINE.....270

Pavlyuk Tetiana
SOCIAL PROTECTION OF UKRAINE'S POPULATION.....277

Pavlyuk Tetiana, Novak Irina
POVERTY IN UKRAINE AND ITS CAUSES.....282

Pogrebnyak Anna, Misyaylo Olena
SOCIAL ANALYSIS OF THE DAIRY INDUSTRY IN THE LVIV REGION.....288

Royenko Vita
EVOLUTION OF THE ECONOMIC ROLE OF THE STATE.....294

SECTION 7
MONEY, FINANCES AND CREDIT

Gulyk Tetyana, Kerbikova Alla, Horban' Irina
PRINCIPLES AND ESSENCE OF CAPITAL MANAGEMENT COMPANIES.....300

Lyvdar Marta, Yaroshevych Natalya, Stepanova Anastasiia
THE DEMOGRAPHIC SITUATION IN UKRAINE: PROBLEMS AND WAYS OF THEIR SOLUTION.....304

Likhonosova Ganna, Kolesnik Vladislav
FINANCIAL CATALYSTS OF OPTIMIZATION MANAGEMENT
OF INDUSTRIAL ENTERPRISE MANAGEMENT.....310

Mandra Natalya, Laktionova Olga
INTERNATIONAL MARKET OF SERVICES, DIGITAL FORMAT, TRENDS.....315

Panchenko Victoria
DIRECTIONS OF EXTERNAL PUBLIC DEBT MANAGEMENT OPTIMIZING.....320

Sytnyk Inna
METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE FUNCTIONING OF NEW SUBJECTS
OF THE PAYMENT SYSTEM OF UKRAINE UNDER THE CONDITION OF ITS TRANSFORMATION.....328

Tereshchenko Tetiana, Dolhareva Yaroslava
TRADITIONAL AND ALTERNATIVE FORMS
OF FINANCING FLOATING ASSETS OF THE ENTERPRISE.....334

Tkachuk Natalia
THEORETICAL ASPECTS OF THE ESSENCE AND PECULIARITIES
OF THE BANK CONSOLIDATION PROCESS.....340

Torianyk Zhanna, Shevchenko Viktoriia, Nedviga Liliia
PERSPECTIVES FOR DEVELOPMENT OF BANKING SECTOR IN UKRAINE.....346

Fursova Viktoriya, Savostianova Hanna
ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF THE DEPOSIT GUARANTEE FUND.....351

Khmilevska Anastasiia
EFFICIENCY OF REALIZATION OF CONTACTLESS TECHNOLOGY
PAYMENTS IN UKRAINE AND WORLD.....355

SECTION 8
ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

Atamas Petro, Taus Karina
IMPROVING COMPANY LABOR ACCOUNTING 360

Bezverkhnia Yuliia
RELEVANCE OF MANAGEMENT ACCOUNTING IN MODERN ENTERPRISES 365

Berenda Nadiya, Avielina Karyna
INFORMATION PROVIDING INNOVATIVE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE 369

Illiashenko Kateryna
THE APPLICATION OF DATA MINING METHODS IN ACCOUNTING 374

Malakhova Anzhela, Martynenko Olena
THE MAIN PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT
OF MICRO BUSINESS, ITS ACCOUNTING AND TAXATION 377

Mishchenko Tetiana
NEW APPROACHES TO THE CLASSIFICATION
OF INFORMATION SUPPORT FOR LEGAL EXPERTISE 384

SECTION 9
STATISTICS

Chemikos Artem, Rahman Mahbubur
ANALYSIS OF THE INSURANCE SERVICES MARKET OF UKRAINE
AND DEVELOPMENT OF ITS IMPROVEMENT PROJECT 390

Chemikos Artem, Sivakova Olga, Jevtushenko Victoria
INTERNATIONAL MARKETING DEVELOPMENT AT ENTERPRISE UNDER GLOBALIZATION 395

Shatskova Liubov, Timchenko Tetiana
ANALYSIS OF DEVELOPMENT TRENDS OF ACTIVITY OF ECONOMIC ENTITIES
OF UKRAINE IN THE SPHERE OF PROVIDING SOCIAL ASSISTANCE 398

SECTION 10
MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN ECONOMY

Kapral Olha
TYPES OF CONTENT AND CONTENT THAT HELPS DRIVE SALES 403

Rikota Valentina, Kovpak Elvira
FORECASTING THE DYNAMICS OF THE PFTS STOCK INDEX
BY USING THE ARIMA-GARCH MODEL 407

Chernousova Zhanna, Komarnytska Alona
MODELING MONETIZATION CASH CIRCULATION IN UKRAINE 412

УДК 657.1(075.8)
DOI: https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-6-70

Міщенко Т.М.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аудиту та економічного аналізу
Університету державної фіскальної служби України

Mishchenko Tetiana
Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Audit and Economic Analysis Of the University State Fiscal Service of Ukraine

НОВІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

NEW APPROACHES TO THE CLASSIFICATION OF INFORMATION SUPPORT FOR LEGAL EXPERTISE

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано необхідність використання судово-економічної експертизи для формування доказової бази у кримінальних провадженнях із питань ухилення від сплати податків. Розкрито сутність понять «інформація», «забезпечення», «інформаційне забезпечення судово-економічної експертизи». Проаналізовано існуючі підходи до класифікації інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи та запропоновано розширити класифікаційний ряд із використанням підходу, який ґрунтується на професійному інформаційному контакті. Надані пропозиції сприятимуть організації та оптимізації процесу економічного судово-експертного дослідження, формуванню науково обґрунтованих висновків експерта, підвищать їх значимість та доказовість для з'ясування всіх обставин вчинення податкового злочину.

Ключові слова: експертиза, інформація, забезпечення, класифікація, кримінальне провадження.

АННОТАЦИЯ

В статье обоснована необходимость использования судебно-экономической экспертизы для формирования доказательной базы уголовных производств по вопросам уклонения от уплаты налогов. Раскрыта сущность понятий «информация», «обеспечение», «информационное обеспечение судебно-экономической экспертизы». Проанализированы существующие подходы к классификации информационного обеспечения судебно-экономической экспертизы и предложено расширить классификационный ряд с использованием подхода, основанного на профессиональном информационном контакте. Представленные предложения будут способствовать организации и оптимизации процесса экономического судебно-экспертного исследования, формированию научно обоснованных выводов эксперта, повысят их значимость и доказательность для выяснения всех обстоятельств совершения налогового преступления.

Ключевые слова: экспертиза, информация, обеспечение, классификация, уголовное производство.

ANNOTATION

The article states that it is impossible to determine the qualifying features of economic crimes without the use of specialized knowledge in accounting, financial control and economic analysis, especially in criminal proceedings conducted by the bodies of the State Tax Service of Ukraine. The necessity of using forensic and economic expertise to form an evidence base in criminal proceedings on tax evasion is substantiated. The interpretation of the concepts of «information», «provision», «information support of forensic and economic expertise» in the legislation and scientific literature is investigated. Existing classifications of information support of forensic and economic expertise are analyzed. The need to broaden the ranking using an approach based on professional information contact is indicated. It is proposed to classify the information support of forensic and economic expertise using three basic parameters: professional information communication (procedural interaction, not procedural interaction); cognition of information (new and relevant information); qualitative characteristics of the content of information support (legislative and regulatory support, methodological support, contractual information, information of organizational and managerial nature, technological information, planned economic information, factual information, background information, additional information). According to the mentioned classification features the types of information support of forensic economic examination were considered taking into account the peculiarities of financial investigations of the SFSU bodies and the characteristics of each type are given. Proposed proposals for the development of an orderly algorithm for conducting expert actions to resolve complex controversial issues within the framework of criminal proceedings of the SFSU bodies on the basis of sufficient information, will facilitate the organization and optimization of the process of economic forensic research, the formation of scientifically substantiated conclusions and conclusions. identification of all circumstances of committing a tax crime

Key words: examination, information, provision, classification, criminal proceedings.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Значна частина правопорушень у сфері економіки пов'язана з порушеннями податкового, валютного та іншого законодавства, яке регулює питання нарахування та сплати податків. Для притягнення до відповідальності винних осіб органи ДФСУ мають кваліфікувати такі правопорушення як злочини. Установлення певних кваліфікаційних ознак економічних злочинів неможливе без застосування спеціальних знань із питань бухгалтерського обліку, фінансового контролю та економічного аналізу, тому слідчі органи ДФСУ в процесі проведення кримінального провадження залучають фахівців, які володіють спеціальними знаннями в галузі економічної науки для проведення судово-економічної експертизи.

Історично склалося так, що судово-економічна експертиза застосовувалася в особливих випадках і завжди слугувала інструментом підтвердження чи спростування складу злочину.

Її особливістю є те, що під час вивчення обставин податкових спорів і економічних злочинів у сфері оподаткування є необхідність поєднання юридичних та економічних знань [1, с. 65]. Для досягнення максимальних результатів економічне експертне дослідження повинно бути належним чином забезпечене всім необхідним, у тому числі й різного роду інформацією, з якою проводяться ті чи інші експертні дії, спрямовані на отримання експертного висновку. Від використання інформації, раціонального її вибору за обсягом та змістом залежить зменшення ступеня невизначеності експерта-економіста щодо відповідей на поставлені питання, пов'язаних з ухиленням від сплати податків, а також якість експертного дослідження, як результат – доказовість висновків експерта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. У науковій літературі питанням інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи у цілому приділялося достатньо уваги. Теоретичним та прикладним питанням удосконалення інформаційного забезпечення проведення судово-економічної експертизи присвятили свої роботи вітчизняні вчені: М.Т. Білуха, М.Ф. Базась, І.В. Губанова. І.Д. Голяш, К.В. Капустник, О.І. Коблянська, С.Р. Романів, М.Я. Сегай, Н.Є. Стельмах, О.В. Хомутенко та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проте недостатньо дослідженим залишається питання класифікації інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи, яка б ґрунтувалася на інформаційному контакті, що передбачає використання принципів інформатики – науки про будову і загальні властивості інформації, закономірності її створення, обробки, передачі і використання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування необхідності вдосконалення класифікації інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи у фінансових розслідуваннях органів ДФСУ шляхом розширення класифікаційного ряду з використанням підходу, який ґрунтується на професійному інформаційному контакті суб'єктів призначення та проведення експертизи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Поняття «інформаційне забезпечення експертного дослідження» необхідно розглядати в двох аспектах – «інформація» та «забезпечення». Термін «інформація» використовується в наукових розробках із різних галузей знань, при цьому тлумачення терміна зумовлено особливостями кожної галузі (юридичної, економічної, технічної тощо). Сучасне наукове поняття про інформацію дуже точно сформулював Норберт Вінер, «батько» кібернетики: «Інформація – це позначення змісту, отриманого із зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього й пристосування до нього наших почуттів» [2].

Нормативне визначення інформації закріплене в Законі України «Про інформацію», який тлумачить її як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді» [3]. Уточнене визначення терміна «інформація» надано в Законі України «Про захист економічної конкуренції»: інформація – це відомості в будь-якій формі й вигляді та збережені на будь-яких носіях (у тому числі листування, книги, помітки, ілюстрації (карти, діаграми, органіграми, малюнки, схеми тощо), фотографії, голограми, кіно-, відео-, мікрофільми, звукові записи, бази даних комп'ютерних систем або повне чи часткове відтворення їх елементів), пояснення осіб та будь-які інші публічно оголошені чи документовані відомості (п. 2 ст. 1) [4]. Закон України «Про телекомунікації» закріплює розуміння інформації «як результат обробки даних засобами обчислювальної техніки» [5].

Із наведених тлумачень випливає, що поняття «інформація» зводиться до такого розуміння:

1) інформація – це відомості та/або дані, які збережені у будь-якій формі і вигляді;

2) інформація – це відомості, які є документованими або публічно оголошеними у порядку, встановленому законодавством.

Дослідження наукових праць із даного питання дають можливість говорити про те, що більшість учених застосовує законодавче визначення терміна «інформація» через поняття «відомості», «дані». Так, науковець Н.В. Макарова вказує, що «інформація – це відомості про об'єкти і явища навколишнього середовища, їхні параметри, властивості і стан, які зменшують ступінь невизначеності, неповноти знань» [6]. В.В. Бірюков зазначає, що «під інформацією ми розуміємо сукупність відомостей, знань про окремі об'єкти та явища, отриманих у процесі їх пізнання людиною з використанням органолептичних методів або науково-технічних засобів, які зберігаються у пам'яті або зафіксовані штучною мовою на будь-якому носії» [7]. Для розуміння терміна «інформація» деякі науковці застосовують поняття «знання»: «Інформація – це певна сума знань про той чи інший об'єкт, які можна використати в доцільній діяльності людини» [8].

Поняття інформації відноситься до основних понять науки і тісно пов'язане з таким поняттям, як «забезпечення». В.В. Бірюков поняття «забезпечення» розуміє як «постачати щось у достатній кількості, задовольняти певні потреби, створювати умови для здійснення чого-небудь» [7]. Академічний тлумачний словник пояснює значення цього терміна як «створення надійних умов для здійснення чого-небудь» [9].

Вивчення літературних джерел показало, що інформаційне забезпечення певної діяльності розглядається «...і як процес забезпечення ін-

формацією, і як сукупність форм документів, нормативної бази і рішень» [10, с. 63], і як «динамічна система одержання, оцінювання, зберігання та перероблення даних» [11, с. 115], як «найважливіший елемент інформаційних систем і інформаційних технологій» [12], і як «інтегрована система знань про об'єкт, що передбачає всі види і форми використання знань та об'єднує сукупність методів і засобів єдиної системи організації і зберігання, нагромадження й актуалізації, доступу і здобуття, оброблення і використання виробничої інформації» [13].

У контексті судово-економічної експертизи інформаційне забезпечення науковцями розглядається як «науково організований і безперервний процес накопичення, підготовки й надання систематизованої науково-технічної інформації, необхідної для вирішення судово-експертних завдань» [14, с. 463].

На думку М.Я. Сегая, мета інформаційного забезпечення судової експертизи – «створення впорядкованої системи збирання, збереження, передавання та використання даних у судовій експертизі взагалі та в її конкретних видах» [15]. Упорядкованість цієї системи досягається шляхом класифікації інформаційного забезпечення, що дає змогу експерту вірно визначати напрями експертних дій, вибирати відповідні методики, обґрунтовувати та формулювати експертні висновки.

Аналіз літературних джерел свідчить, що розроблено багато підходів до класифікації інформаційного забезпечення різних видів судових експертиз, в основу яких покладено властиві їм особливості. Так, О.В. Хомутенко поділяє інформацію залежно від її використання в процесі проведення судово-економічної експертизи [16, с. 223]. Орієнтовану систематизацію інформаційного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи в розрізі стадій її процесу надає М.Ф. Базась [17, с. 297]. О.Р. Россинська розглядає інформаційне забезпечення, пов'язуючи його з формами судово-експертної діяльності [18]. Водночас переважна більшість науковців, розглядаючи інформаційне забезпечення судово-економічної експертизи, обмежується, як правило, дослідженням його правового або методичного аспекту, не приділяючи увагу класифікації, яка б ґрунтувалася на інформаційному контакті, котрий передбачає використання принципів інформатики – науки про будову і загальні властивості інформації, закономірності її створення, обробки, передачі і використання.

Такий підхід було запропоновано професором М.Т. Білухою для класифікації інформаційного забезпечення фінансово-господарського контролю [19, с. 281]. Оскільки експертиза є одним із його методів, то вважаємо за можливе адаптування такого підходу для розширення розуміння структури, змісту та особливостей інформаційного забезпечення процесу судово-економічної експертизи. При цьому необхідно враховувати, що в процесі проведення судово-економічної експертизи використовується переважно економічна інформація, що є сукупністю відомостей, які відображають усі напрями діяльності платника податків. Вона подається здебільшого повідомленнями спеціальної форми, текстовим і цифровим способами, але використовується інформація не загального (абстрактного) характеру, а специфічна (конкретна), зумовлена виключно особливостями експертного дослідження.

Виходячи із цього, науково обґрунтована система класифікації інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи має ґрунтуватися на трьох основних параметрах: професійній інформаційній комунікації, пізнавальності інформації та якісних характеристиках змісту інформаційного забезпечення (рис. 1).

Професійна інформаційна комунікація може розглядатися як система взаємодії (контактів) між суб'єктами призначення та суб'єктами виконання експертного дослідження. Професійна інформаційна комунікація судово-економічної експертизи формується внаслідок комунікаційних взаємовідносин, які передбачають прямі інформаційні контакти безпосередніх виконавців експертного дослідження (експертів-економістів) та слідчих органів ДФСУ. Інформаційна комунікація використовується експертом за результатами вивчення матеріалів кримінального провадження на всіх етапах процесу експертного дослідження: підготовчому та організаційно-методичному, дослідницькому, етапі узагальнення результатів та формування висновку експерта. Вона передбачає обмін інформацією для одержання матеріалів, необхідних для виконання експертного завдання, узгодження термінів проведення експертизи, надання повідомлення про неможливість проведення експертизи тощо. Така інформаційна комунікація є узгодженою за цілями і завданнями та засобами діяльністю у процесі встановлення істини у кримінальних провадженнях щодо ухилення від сплати податків. Вона відіграє винятково важливу роль у розслідуванні та розкритті злочинів, пов'язаних із порушеннями податкового, валютного та іншого законодавства. Правильна її організація, безумовно, підвищує ефективність вирішення експертних завдань та доказовість експертних висновків. У ході проведення судово-економічних експертиз взаємодія експерта-економіста зі слідчим органів ДФСУ може здійснюватися як у процесуальній, так і в непроцесуальній (організаційній) формах:

– процесуальна форма взаємодії – це форма, прямо передбачена нормами кримінально-процесуального законодавства;

– непроцесуальна – регламентована різного роду відомчими актами, або нерегламентована законом та витікає з його змісту та смислу, а також проваджувана в силу практики, яка склалася. У цьому разі взаємодія слідчого з експертом-економістом виявляється у тому, що додаткові матеріали збираються як за ініціативою слідчого, так і за клопотанням експерта.

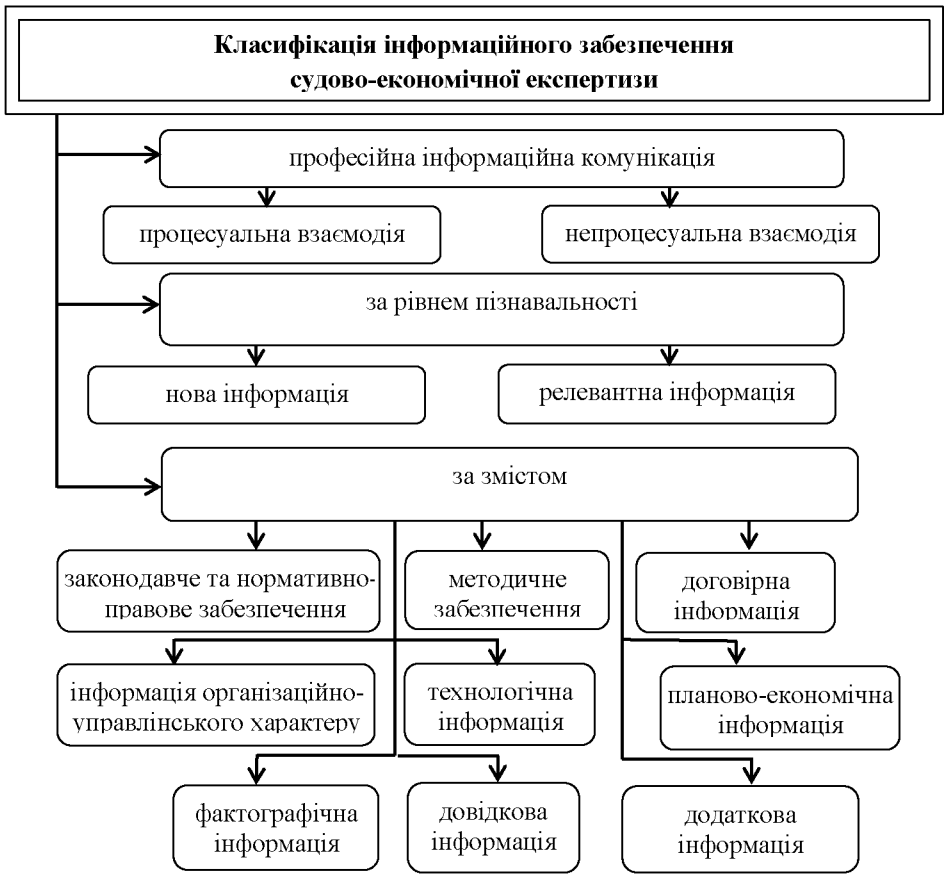

Рис. 1. Класифікація інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи

Джерело: адаптовано за матеріалами [19]

За рівнем пізнавальності інформаційне забезпечення судово-економічної експертизи можна поділити на:

– нову інформацію, яку отримує експерт у результаті пізнання предмету експертного дослідження, та за своєю сутністю є вирішенням експертного завдання. Вагомим складником цієї інформації є експертна економічна інформація, яку О.В. Хомутенко розуміє як «результат вивчення змісту документів про діяльність платника податків у межах предмету експертного дослідження на основі спеціальних знань у галузі економіки з метою обґрунтування висновків судової економічної експертизи» [16, с. 225];

– релевантну інформацію, яка акумулює сукупність даних, відомих раніше (міститься в матеріалах кримінального провадження, наданих на експертизу).

За змістом інформаційне забезпечення судово-економічної експертизи класифікують у розрізі таких категорій:

– законодавче та нормативно-правове забезпечення – це сукупність інформації законодавчо-нормативних актів, які регламентують процесуальний порядок призначення та проведення судово-економічної експертизи та окремі питання діяльності платників податків у частині їх оподаткування;

– методичне забезпечення – це сукупність науково обґрунтованих методик, які атестовані і зареєстровані в Реєстрі методик проведення судових експертиз та рекомендовані до впровадження в експертну практику, а також методик, які створюються виходячи з практичного досвіду експерта-економіста з урахуванням чинного нормативно-правового законодавства;

– договірна інформація – міститься в укладених між платниками податків юридичними та фізичними особами цивільно-правових та господарських договорах, виконання умов яких передбачає нарахування та сплату податків.

– інформація організаційно-управлінського характеру – міститься у комплексі документації, що регулює правовий статус платника податків, організаційно-управлінські особливості, специфіку діяльності (статут, штатний розпис, накази, розпорядження, службове листування тощо);

– технологічна інформація, яка міститься в документації з питань технології виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг;

– планово-економічна інформація являє собою сукупність відомостей, які пов'язані з функцією планування та опису господарських процесів, що мають відбутися в заданому часовому періоді, наприклад обсяг випуску конкретного найменування продукції, кількість матеріалів конкретного найменування за дого-

вором, кошторис майбутніх витрат на виконання робіт та надання послуг тощо;

– фактографічна інформація – сукупність даних економічного характеру про факти, що дійсно відбулися у виробничій і фінансово-господарській діяльності платника податків і відображені у первинних документах бухгалтерського обліку, облікових регістрах бухгалтерського, оперативного і статистичного обліку, а також у звітності про його діяльність [19, с. 282]. Фактографічна інформація має чи не найважливіше значення, оскільки саме в ній можливо виявити докази ухилення від сплати податків або ж їх відсутності. Ураховуючи, що інформація про господарські операції, які задокументовані та вартісно оцінені, підлягає відображенню в бухгалтерському обліку, то під час розгляду правопорушень економічного напряму об'єктом дослідження виступають саме дані бухгалтерського обліку. Бухгалтерські документи підлягають дослідженню з погляду виявлення слідів протиправної діяльності та отримання інформації про відхилення в оподаткуванні платника податків. Після виявлення викривлених даних первинних документів в облікових регістрах та звітності можна говорити про наявність ознак правопорушень у всій системі бухгалтерського обліку;

– довідкова інформація – інформація довідників, нормативів, стандарті, вона охоплює ціни, тарифи, розцінки, які можуть бути плановими, фактичними, договірними, прейскурантними, відпускними, оптовими, роздрібними;

– додаткова інформація, яка зафіксована в протоколах свідчення деяких категорій працівників платника податків, у якого були вчинені правопорушення. До таких категорій відносяться працівники бухгалтерій, складів, секретарі, водії, вантажники, працівники охорони та ін. З їхніх свідчень експерт отримує інформацію про порядок ведення бухгалтерського та податкового обліку, обставинах здійснення окремих господарських операцій, місцях зберігання матеріальних цінностей, коштів, бухгалтерських та інших документів, які підтверджують факти податкових правопорушень. Окрім того, джерелом додаткової інформації для експерта-економіста можуть бути: аудиторські висновки, акти ревізій, акти документальних перевірок, висновки інших судових експертиз тощо [21, с. 145].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Процес судово-економічної експертизи характеризується чітко регламентованою технологію проведення експертних процедур, які потребують одночасного забезпечення необхідною інформацією для дослідження і побудови висновку. Ураховуючи різноманітність поглядів науковців та певну дискусійність питання щодо інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи, є підстави вважати, що його класифікація є тим інструментом, який підвищує якість та доказовість результатів проведеного дослідження. Запропонований підхід до класифікації інформаційного забезпечення судово-економічної експертизи стане підґрунтям для розроблення впорядкованого алгоритму проведення експертних дій для вирішення складних суперечливих питань у межах кримінальних проваджень органів ДФСУ на базі достатньої інформації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Стельмах Н.Є. Економіко-правова сутність судово-бухгалтерської експертизи в ринкових умовах господарювання. *Облік і фінанси*. 2014. № 4(66). С. 65–68.
2. Винер Н. Человек управляющий (Man Manager). Санкт-Петербург : Питер, 2001. 288 с.
3. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657 (дата звернення: 26.12.2019).
4. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 р. № № 2210-III / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210 (дата звернення: 26.12.2019).
5. Про телекомунікації : Закон України від 8 листопада 2003 р. № 1280-IV / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-IV (дата звернення: 26.12.2019).
6. Макарова Н.В. Информатика. Москва, 2009. 768 с.
7. Бірюков В.В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів : монографія. Луганськ : Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка, 2009. 664 с.
8. Інформаційні системи в інноваційній діяльності / А.О. Босак та ін. Львів : Львівська політехніка, 2008. 232 с.
9. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: http://sum.in.ua/
10. Перепелиця М.М. Деякі теоретичні аспекти інформаційного забезпечення. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 2003. С. 37–45.
11. Інформаційні системи і технології в економіці : підручник / за ред. В.С. Лономаренка. Київ : Академія, 2002. 544 с.
12. Информационные технологии управления / под ред. Г.А. Титоренко. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 439 с.
13. Кізло М.В. Інформаційне забезпечення процесу контролювання діяльності промислових підприємств. Київ, 2011. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/Menegment/2011_714/16.pdf (дата звернення: 26.12. 2019).
14. Капустник К.В., Губанова І.В. Інформаційне забезпечення судово-економічних експертиз. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2015. Вип. 9. С. 462–465.
15. Сегай М.Я. Судова експертологія: об'єкт, предмет, природа й система науки. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики* : збірник праць до 80-річчя заснування Харківського НДІСЕ. Харків, 2003. Вип. 3. 592 с.
16. Хомутенко О.В. Аналіз інформаційного забезпечення організаційної технології проведення судово-економічної експертизи. *Економіка і регіон*. 2012. Вип. № 3(34). С. 222–227.
17. Базась М.Ф. Теоретико-методологічні засади судово-бухгалтерської експертизи. Київ, 2007. 488 с.
18. Россинская Е.Р. Судебная экспертиза в гражданском, арбитражном, административном и уголовном процессе. Москва, 2005. 324 с.
19. Білуха М.Т., Микитенко Т.В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит. Київ, 2006. 888 с.
20. Клименко Н.І., Гладчук І.М. Інформаційне забезпечення судово-експертної діяльності і її правове регулювання. *Криміналістика і судова експертиза*. 2017. Вип. 62. С. 37–43.

21. Міщенко Т.М. Інформаційне забезпечення судово-економічної експертизи : матеріали Податкового конгресу «Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки», м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р. Ірпінь, 2019. 244 с.

REFERENCES:

1. Steljmakh N.Je. Ekonomiko-pravova sutnistj sudovo-bukhghaltersjkoji ekspertyzy v rynkovykh umovakh ghospodarjuvannja [Economic and legal essence of forensic accounting in market conditions of management]. Oblik i finansy. 2014. # 4(66). P. 65–68.
2. Viner N. Chelovek upravlyayushchiy. SPb.: Piter, 2001. 288 pp.
3. Pro informaciju [About information]: Zakon Ukrajiny vid 2 zhovtnja 1992 r. # 2657-XII / Verkhovna Rada Ukrajiny. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657 (accessed: 26.12.2019).
4. Pro zakhyst ekonomichnoji konkurenciji [On protection of economic competition] : Zakon Ukrajiny vid 11 sichnja 2001 r. # 2210-III / Verkhovna Rada Ukrajiny. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210 (accessed: 26.12.2019).
5. Pro telekomunikaciji [About telecommunications]: Zakon Ukrajiny vid 8 lystopada 2003 r. # 1280-IV / Verkhovna Rada Ukrajiny. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-IV (accessed: 26.12.2019).
6. Makarova N.V. Ynformatyka [Informatics]. Moskva, 2009. 768 pp.
7. Birjukov V.V. Teoretychni osnovy informacijno-dovidkovogho zabezpechennja rozsliduvannja zlochyniv [Theoretical bases of information support of crime investigation] : monoghrafija. Lughansjk : Lughan. derzh. un-t vnutr. sprav im. E.O. Didorenka, 2009. 664 pp.
8. Informacijni systemy v innovacijnij dijaljnosti [Information systems in innovation] / Bosak A.O. ta in. Ljviv: Vyd-vo Nac. un-tu «Ljvivsjka politekhnika», 2008. 232 pp.
9. Slovnyk ukrajinsjkoji movy. Akademichnyj tlumachnyj slovnyk [Dictionary of the Ukrainian language. Academic Interpretative Dictionary] (1970-1980). URL: http://sum.in.ua/
10. Perepelycja M.M. Dejaki teoretychni aspekty informacijnogho zabezpechennja [Some theoretical aspects of information support]. Visnyk Universytetu vnutrishnikh sprav. 2003. P. 37–45.
11. Informacijni systemy i tekhnologhiji v ekonomici [Information systems and technologies in the economy]: pidruchnyk / za red. V.S. Lonomarenka. Kyjiv: Akademija, 2002. 544 pp.
12. Informatsionnye tekhnologii upravleniya [Management information technology] / pod red. G.A. Titorenko. Moskva : YuNITI-DANA, 2003. 439 pp.
13. Kizlo M.V. Informacijne zabezpechennja procesu kontroljuvannja dijaljnosti promyslovykh pidpryjemstv [Information support for the process of controlling the activity of industrial enterprises]. Kyjiv, 2011. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Vnulp/Menegment/2011_714/16.pdf (accessed: 26.12.2019).
14. Kapustnyk K.V., Ghubanova I.V. Informacijne zabezpechennja sudovo-ekonomichnykh ekspertyz [Information support of forensic and economic expertise]. Teorija ta praktyka sudovoji ekspertyzy i kryminalistyky. 2015. Vypusk 9. P. 462–465.
15. Seghaj M.Ja. Sudova ekspertologhija: ob'jekt, predmet, pryroda j systema nauky [Forensic expertise: object, subject, nature and system of science]. Teorija ta praktyka sudovoji ekspertyzy i kryminalistyky: zbirnyk pracj do 80-richchja zasnuvannja Kharkivsjkogho NDISE. m. Xarkiv, 2003. Vyp. 3. 592 pp.
16. Khomutenko O.V. Analiz informacijnogho zabezpechennja orghanizacijnoji tekhnologhiji provedennja sudovo-ekonomichnoji ekspertyzy [Analysis of information support of organizational technology of forensic economic examination]. Ekonomika i reghion. 2012. Vyp. # 3(34). P. 222–227.
17. Bazasj M.F. Teoretyko-metodologhichni zasady sudovo-bukhghaltersjkoji ekspertyzy [Theoretical and methodological principles of forensic accounting]. Kyjiv, 2007. 488 pp.
18. Rossinskaya E.R. Sudebnaya ekspertiza v grazhdanskom, arbitrazhnom, administrativnom i ugolovnom protsesse [Judicial expertise in civil, arbitration, administrative and criminal proceedings]. Moskva, 2005. 324 pp.
19. Bilukha M.T., Mykytenko T.V. Finansovyj kontrolj: teorija, revizija, audyt [Financial control: theory, audit, audit]. Kyjiv, 2006. 888 pp.
20. Klymenko N.I., Ghladchuk I.M. Informacijne zabezpechennja sudovo-ekspertnoji dijaljnosti i jiji pravove reghuljuvannja [Information support of forensic activity and its legal regulation]. Kryminalistyka i sudova ekspertyza. 2017. Vyp. 62. P. 37–43.
21. Mishchenko T.M. Informacijne zabezpechennja sudovo-ekonomichnoji ekspertyzy [Information support of forensic economic expertise] : materialy Podatkovogho konghresu «Upravlinnja publichnymy finansamy ta problemy zabezpechennja nacionaljnoji ekonomichnoji bezpeky», m. Irpinj, 12 ghrudnja 2019 r. m. Irpinj, 2019. 244 pp.